

Een voortaan gezamenlijke bestemming

toespraak van de heer Romano Prodi
Voorzitter van de Europese Commissie

ter gelegenheid van het verstrijken van het EGKS-Verdrag
Brussel, 23 juli 2002

ALLEEN DE UITGESPROKEN TEKST IS AUTHENTIEK

Dames en Heren,

"Richting geven aan een voortaan gezamenlijke bestemming": dit is de eenvoudige en hoopvolle boodschap in de preambule van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal.

Op 18 april 1951 was het vooral de bedoeling een einde te maken aan de eeuwenoude rivaliteit tussen Frankrijk en Duitsland, de Europeanen met elkaar te verzoenen en de machtsverhoudingen te vervangen door concrete solidariteit.

Dit was bijzonder omdat het - met de woorden van Robert Schuman - om een "beperkt, maar doorslaggevend" initiatief ging. Het gezamenlijk beheer van de kolen- en staalproductie betekende dat een oorlog in de praktijk onmogelijk werd.

Eigenlijk ging het om een kleine "omweg" via de economie. Terugkijkend denken sommige waarnemers ten onrechte dat de EGKS een technisch initiatief met beperkte draagwijdte was.

In werkelijkheid was de eerste Europese Gemeenschap een enorme politieke en institutionele innovatie.

Voor het eerst in de geschiedenis besloten enkele staten vrijwillig op een nieuwe en originele manier hun soevereiniteit te delen in een strategische sector. Hiertoe werden supranationale instellingen in het leven geroepen die moesten toezien op de naleving van de Verdragen en het algemene welzijn moesten garanderen. Zo ontstonden de Hoge Autoriteit en later de Commissie.

Vijftig jaar later, bij het verstrijken van het EGKS-Verdrag, kunnen wij hieruit de volgende lessen trekken:

- 1) de methode is ontegenzeggelijk de juiste gebleken;
- 2) wij moeten niet bang zijn om ambitieus te zijn;
- 3) de Conventie moet voortbouwen op dit succes.

*

De methode is ontegenzeggelijk de juiste gebleken.

In de eerste plaats werd het belangrijkste doel bereikt: voortaan is een oorlog tussen de volkeren van de Europese Unie ondenkbaar.

In de tweede plaats zijn de economische resultaten voor iedereen zichtbaar. De door Jean Monnet bedachte institutionele structuur heeft het mogelijk gemaakt de oorspronkelijke doelstellingen te bereiken.

Het is niet mijn bedoeling het gehele verhaal, de "success story" van de gemeenschappelijke markt tot aan de interne markt, nog eens te herhalen. Toch blijf ik even stilstaan bij de euro. Deze buitengewone communautaire prestatie heeft ook de grootste sceptici verbaasd. De euro is, ondanks de somberste voorspellingen, begin dit jaar en zonder problemen onze munteenheid geworden.

Evenals het gezamenlijk beheer van kolen en staal is de euro tegelijkertijd een economische realiteit en het resultaat van een keuze met buitengewone politieke gevolgen. Het gaat opnieuw om een gezamenlijke bestemming.

De landen van Midden- en Oost-Europa staan op het punt zich bij ons aan te sluiten. De uitbreiding is de prioriteit van mijn mandaat, de prioriteit van de gehele Commissie: de eerste echte vreedzame hereniging van ons continent.

*

Gezien dit succes moeten wij niet bang zijn om ambitieus te zijn

Het is juist onze plicht om ambitieus te zijn, in het bijzonder tegenover de jongeren. Er is geen sprake meer van urgentie en er hoeft niet meer te worden gestreefd naar verzoening. Vandaag ontwikkelt zich een zekere onverschilligheid, de voedingsbodem bij uitstek voor het populisme.

Thans moet vooral het politieke Europa worden opgebouwd. Ondanks de bijzonder positieve balans waarop ik zojuist heb gewezen, kunnen sommige burgers zich niet terugvinden in de Gemeenschap. Zij proberen Europa te begrijpen, maar raken ontmoedigd door het complexe karakter ervan. Bovendien willen zij, terecht, weten wie verantwoordelijk is voor de besluitvorming.

Wanneer wij het nu hebben over de politieke dimensie van Europa, moeten wij ons de vraag stellen welk soort leiderschap noodzakelijk en mogelijk is om met succes de Europese opbouw uit te breiden tot gebieden zoals buitenlands beleid, veiligheid, defensie en economisch beleid.

Sommigen zijn van mening dat Europa alleen kan worden bestuurd in een intergouvernamenteel kader en dat een communautair Europa achterhaald is. Maar ik ben ervan overtuigd dat de tot dusver toegepaste methode, naar behoren hervormd en aangepast, de enige manier is om een Europa op te bouwen dat beantwoordt aan de behoeften van onze tijd.

Het oorspronkelijk project en de ideeën van mensen zoals Schuman, Adenauer, De Gasperi en Spinelli waren in wezen politiek en uiterst ambitieus. Europa heeft wellicht wat aan kracht ingeboet door zich te vaak te willen indekken en op zeker te spelen, waardoor de oorspronkelijke ambities soms op de achtergrond zijn geraakt.

Wij moeten de moed hebben om deze ambities terug te vinden en te verwezenlijken.

*

Hoewel de Europese Conventie naar de toekomst gericht is, moet zij hierop voortbouwen en mag zij er niet voor terugschrikken om ambitieuze plannen te formuleren.

Daarom heb ik onmiddellijk na de Europese Raad van Nice, op een ogenblik waarop innoverende voorstellen in het politieke kader niet vanzelfsprekend waren, voorgesteld om een Conventie in het leven te roepen. Deze Conventie is er nu, ook dankzij de steun van het Europees Parlement. Het verheugt mij dat zoveel vooraanstaande personen en eminente politici deel uitmaken van de Conventie: de voorzitter, Valéry Giscard d'Estaing, het

presidium dat hem omringt en de leden, waarvan sommigen een belangrijke plaats innemen in de politiek van hun land.

Zij hebben een moeilijke opdracht, de uitdagingen zijn aanzienlijk en de verwachtingen zijn hoog gespannen.

In Laken hebben wij drie belangrijke doelstellingen vastgesteld: de uitbreiding, de rol van de Unie in een gemondialiseerde wereld en de verwachtingen van de burgers. De Conventie zal de grondslagen moeten leggen voor een nieuw politiek en institutioneel pact voor Europa zodat de Unie deze uitdagingen op een democratische en doeltreffende wijze kan aangaan.

Wij moeten er derhalve voor zorgen dat het systeem ook na de volgende uitbreiding, dus zeer binnenkort, doeltreffend werkt. Het is duidelijk dat de Unie haar afspraak met de geschiedenis zal missen indien zij er niet in slaagt haar besluitvormingsproces grondig te hervormen.

En als de Unie werkelijk een belangrijke rol wil spelen op het wereldtoneel en wil bijdragen tot een nieuw evenwicht in een multipolaire wereld, moet zij gebruik maken van haar economisch potentieel, haar structuren hervormen en haar bevoegdheid uitoefenen op een meer doeltreffende en transparante manier. De uitdaging van de globalisering is immers een uitdaging in termen van macht, actie en invloed.

Tenslotte moeten wij voldoen aan de verwachtingen van de Europese burgers. Het is niet alleen de bedoeling dat de legitimiteit van onze instellingen wordt vergroot. Wij moeten niet alleen ervoor zorgen dat de instellingen zichtbaarder worden en dichterbij de burger worden gebracht of dat een grotere deelneming aan onze besluitvormingsprocessen wordt aangemoedigd. Onze legitimiteit hangt ook en vooral af van de concrete resultaten die wij verkrijgen en de manier waarop wij aan de behoeften van de burgers voldoen.

Daarom achten wij het ook noodzakelijk dat ons model van economische en sociale ontwikkeling wordt geconsolideerd, een ruimte van vrijheid, veiligheid en rechtvaardigheid tot stand wordt gebracht, het Europese burgerschap een concrete vorm krijgt en de Unie de taken en de middelen van een wereldmacht krijgt.

Wij moeten ook de nodige inspanningen leveren op het gebied van dialoog en voorlichting.

Na de oorlog was iedereen het erover eens: nooit meer oorlog! Het actieterrain was beperkt: de sectoren kolen en staal, gevolgd door de opheffing van de handelsbelemmeringen.

Thans is alles ingewikkelder geworden. De thema's die op Europees niveau worden behandeld zijn uitgebreider en fundamenteeler geworden, waardoor ook aan het publiek steeds meer informatie moet worden verstrekt. Ik ben dan ook bijzonder blij dat deze bijeenkomst werd georganiseerd in overleg met het Economisch en Sociaal Comité, dat de Europese boodschap moet doorgeven aan al onze burgers.

Het is belangrijk vast te stellen dat de Conventie ervoor gekozen heeft om naar de vertegenwoordigers van de civiele maatschappij te luisteren. Op die manier komt zij te weten wat de burgers van het toekomstige Europa verwachten.

Een van de sterke punten van de Conventie is dat zij bestaat uit vertegenwoordigers van het volk die gekozen zijn volgens de regels van de representatieve democratie. Zij spelen immers een essentiële rol bij de bevordering van de democratische legitimiteit van de EU.

Zij zijn het die in hun parlement en hun partij de voorstellen van de Conventie nader moeten toelichten. Zij zijn het vooral die, samen met Europese parlementsleden, tot taak hebben bekendheid te geven aan de ideeën en de debatten van de Conventie.

De Conventie biedt een unieke gelegenheid om de beslissende stap te zetten naar de totstandkoming van een nieuwe politieke entiteit.

Zij heeft reeds in de beginfase laten zien wat zij in petto heeft door geleidelijk de thema's van de debatten uit te breiden en deze op een grondiger en systematischer manier te behandelen dan het geval was bij de intergouvernementele conferenties.

Bovendien is er een steeds grotere consensus om aan de volgende intergouvernementele conferentie een ontwerp voor een grondwettelijk verdrag voor te leggen.

In deze context is de in de afgelopen vijftig jaar opgedane ervaring zeer waardevol.

Hieruit blijkt immers dat gemakkelijker een doeltreffende oplossingen kan worden gevonden wanneer men zich beperkt tot de kern van de zaak en het prestige en de directe belangen van enkelingen ter zijde schuift. Sommige steenkool- en staalproducenten stonden ongetwijfeld afwijzend tegenover het voorstel van Jean Monnet... Was dit een reden om alles stop te zetten?

Op dit gebied en op dat van de economische coördinatie en van justitie en binnenlandse zaken moeten wij terugkeren naar hetgeen gemeenschappelijk is, naar hetgeen van algemeen belang is.

*

Het tweede belangrijke kenmerk van het Schuman-plan dat later de EGKS zou worden, was de eenvoud. Het plan was idealistisch en verreikend, maar de tenuitvoerlegging bleek eenvoudig en begrijpelijk te zijn.

Ik ben ervan overtuigd dat het succes van de Conventie in ruime mate zal afhangen van de eenvoud en de begrijpelijkheid van de oplossingen die zullen worden voorgesteld.

Door de fusie van de executieven van de Europese Gemeenschappen werd 35 jaar geleden een belangrijke stap gezet naar de vereenvoudiging. Ook vandaag moeten wij een dergelijke stap zetten. Bovendien kunnen eenvoud en ambitie hand in hand gaan. Ook in die tijd waren er vele vragen omtrent de uitvoerbaarheid en de gevolgen van de fusie. Ook die hervorming leek moeilijk. Toch is hij doorgegaan en was hij voor iedereen duidelijk. Vandaag moeten wij blijk geven van dezelfde vastberadenheid om belangrijke structurele wijzigingen door te voeren zoals bijvoorbeeld de fusie van de pijlers van Maastricht.

*

Dames en Heren, dit is de eenvoudige en belangrijke conclusie die wij bij deze bijzondere gelegenheid uit dit alles moeten trekken.

De EGKS was een belangrijk politiek project. De integratie is een nog belangrijker politiek project.

Daarom moeten wij ervoor zorgen dat onze voorstellen en de democratische legitimiteit daarvan beantwoorden aan de doelstellingen die wij wensen te verwezenlijken.

Dank u voor uw aandacht.
